

A kiskertek egyik leggyakoribb növényi betegsége

Mit tegyünk a lisztharmat esetén?

A kertészkedésben és növénytermesztésben az egyik kihívás a betegségekkel és kártevőkkel szembeni védekezés. A növényeken megjelenő és hirtelen elterjedő betegségek sok kárt okozhatnak, legyengítik a növényt, veszélyeztetik a későbbi szüretet, vagy akár a növény elpusztulását is okozhatják.

A növényi betegségek egy részét valamilyen gomba okozza. Ilyen a rozsdásodás, varasodás, ragyásodás, üszkösödés, szürke penész és a lisztharmat.

A lisztharmat a kiskertek egyik leggyakoribb növényi betegsége. Gyakoriságának egyik oka, hogy több növény is igen csak érzékeny a betegséggel szemben. A másik oka pedig az, hogy lisztharmat név alatt nemcsak egy bizonyos kórokozó gomba által előidézett betegséget értünk, többféle gomba is okozhat különböző növényeken olyan megbetegedést, amelynek tünetei hasonlóak. Ez a tünet a leveleken, fiatal hajtásokon, száron megjelenő fehéres, liszt kinézetű por, ami maga a gomba micéliuma. Megfigyelhető a megtámadott levelek eltorzulása, a hajtások elgörbülése, elszáradása is.

A betegség terjedéséről

A betegségre nagyon érzékeny a rózsza, egyes almafajták, az orgona, a tökfélék, az uborka, szőlő, ribizli, egres, zöldborsó. Tehát megjelenhet a lisztharmat a kert bármelyik részében, a gyümölcsfákon ugyanúgy ahogyan a virágágyásban vagy zöldségeskertben.

A betegség a gomba spóráival terjed, amit a szél, a vízcseppek szállítanak egyik helyről a másikra, és amint megfelelő körülmények közé kerül, megtelepszik. Mivel különböző növénye-

ken különböző gombák okozzák a lisztharmat betegséget, ezért rózsáról például nem terjed át a zöldborsóra vagy az almára. A gomba a meleg, nedves, páradús környezetben terjed és főleg a lédús, laza szövetű leveleken telepszik meg.

A növények neveléséről

Mint minden betegség megelőzésénél, itt is elmondható, hogy nagyon fontos a növényeket megfelelő körülmények között nevelni, mert így egészségesek és ellenállóbbak lesznek, kevésbé fogékonyak a betegségekre. Megfelelő körülmény például a kiegyensúlyozott tápanyagellátás. A tápanyagban hiányt szenvedő növények gyengébben fejlődnek, a nitrogén-nel túlzottan trágyázott növények pedig sokkal lazább, könnyedebb levélszövetet és hajtásokat növelnek. Mindkét esetben érzékennyé válik a növény a gombás megbetegedésekkel szemben. A túlzott öntözés is lédús laza szöveteket eredményez, ráadásul a növény is páradúsabb környezetben lesz, késő esti öntözés esetén egész éjszakára nedvesek maradnak a levei. Ha viszont vízhiányban szenved a növény, ez olyan stresszhatással van rá, ami szintén legyengíti, fogékonyá teszi. A túl sűrűn ültetett zöldségek (uborka, tök, zöldborsó) között megreked a nedves levegő, ha egyik növény a csoportban megbetegszik, akkor a be-

ILLUSZTRÁCIÓ

Veszélyeztetett a rózsza, egyes almafajták, az orgona, a tökfélék, az uborka, szőlő, ribizli, egres, zöldborsó

tegség könnyen átterjed a többire, ezért a megfelelő ültetési távolságra is figyelni kell.

Ugyanez mondható el az érzékeny almafák, ribizli- és egresbokrok koronájáról is. Ha nem eléggé szellős, laza, akkor könnyebben megjelenik a betegség rajtuk. Gyümölcsfáknál gyakori, hogy a betegség spórái a rügy pikkelyei között telel át, és a rügyek kipattanásával egyszerre már meg is telepszik a fiatal leveleken és a virágzaton.

Lisztharmat észlelésekor

Ha már lisztharmatot észlelünk a növényeken, akkor első lépésként vágjuk le a beteg leveleket, hajtásokat, szárazakat, hogy megakadályozzuk a beteg-

ség továbbterjedését. Ez főleg kis termetű növényeknél ajánlott, és ide tartoznak a még fiatal gyümölcsfák is. Mivel a lisztharmatot okozó gombák többnyire a növény felületén terjednek el, és egyáltalán nem vagy csak kis mértékben szövődnék bele a növény szövetéibe, ezért a vegyszeres védekezés is egyszerű és hatékony. Ha nagy mértékben jelentkezik a lisztharmat nagyobb koronájú gyümölcsfákon, akkor már csak azért is ajánlott a vegyszeres védekezés, hogy megfékezzük a betegséget, és megmentjük a még meg nem fertőzött fákat. De ilyen esetekben mindig tisztában kell lenni a fajták érzékenységgel, mert néhány almafajta vegyszeres nélkül is ellenálló, mások pe-

dig vegyszeres mellett is nagyon fogékonyak maradnak a lisztharmatra. Töknél, uborkánál az idősebb levelek levágásával szellősebbé tehetjük a bokrokat. A mezei zsurlóból készített permetlé magas szilikát tartalmú, és ez az anyag a növények levelén mintegy pajzsot képez, így védve azt a spórák megtapadásától. A kén tartalmú permetlevek vagy permetező porok is hatékonyan elpusztítják a lisztharmatgombát, így felszívódó gombaölő-szereket csak nagyon különleges esetekben érdemes használni, és akkor is csak dísznövényeken vagy erősen megbetegített gyümölcsfákon.

Örömteli kertészkedést!

FARKASATILIA

Kertünk díszje lehet az egész nyáron át nyíló dália

Kertünk dísznövényeit többféle módon is összeválogathatjuk, a vegyes virágágyásokban pedig a sokféle dísznövény között sokszor a dáliaiknak is kiűntetett hely jut. A dáliaik nevelése, gondozása és szaporítása viszonylag egyszerű, virágaik pedig egész nyáron nyílnak.

A dáliaifélék Közép-Amerikából kerültek hozzánk, ezt a virágot őshazájában nemcsak a virágáért, hanem a föld alatti, emberi fogyasztásra is alkalmas gumóiért termesztették. Mexikó nemzeti virága először spanyolországi kertekben pompázott, innen terjedt el az egész kontinensre. Egyre több faj került be a dísznövénytermesztésbe, és a díszesebb, nagyobb virágú fajták elkezdtek meghódítani a kerteket. Az utóbbi években is sokat bővült a fajták száma, így meglehetősen széles színskálából, több mint tízféle virágforma közül

választhatunk. Nemcsak a színük vagy formájuk, de a magasságuk is változó a különböző fajtáknak, a liliputiak 30 cm-re nőnek meg, míg a labdavisirágú óriások kétméteresek is lehetnek, így pompázhat dália akár az ágyás szélén szegélynövényként, középen színlótnak vagy a többi növény mögött háttérnövényként is.

Többféleképpen szaporítható

A dália szaporítása többféleképpen is történhet. A legtöbb fajta szaporítása a gyökérgumók révén történik a krumplihoz hasonlóan, azzal a különbséggel, hogy a dália rügyei nem a gumón, hanem a gumóhoz kapcsolódó szárrész tövének vannak. Bizonyos dália-fajták magról is nagyon jól szaporíthatók. Ezeket kezelhetjük egyényári növényként, ami azt jelenti, hogy ősszel a kom-

posztra kerülnek, de ha van hely és időnk rá, akkor szedjük fel a tavasztól ősziig nevelt gumókat és tegyük el, hogy következő tavasszal ezekből növeljünk újabb növényeket.

Napos helyre ültessük

A vásárolt vagy ősszel felszedett „alvó” gumókat április második felében lehet elültetni, az előrüggyezettett, hajtattott gyökereket pedig május végén, amikor a késő tavaszi fagyok veszélye már elmúlt. A dáliaiknak válasszunk egy napos, jól megvilágított elhelyezést. A gumókat középkötött talajba, 5-8 cm mélyen helyezzük el, és laza, homokos földdel fedjük be, hogy a hajtások majd könnyen előtörhessenek. A tápanyagellátása igényesebb, mint az átlagos kerti növényeknek. Szébb, nagyobb virágok érdekében érett szer-

ves trágyát vagy komposztot kell beledolgozni a talajba a tövek ültetése előtt. Nagyon víz-igényes növény, és már a hajtások növekedése után szükség van az öntözésre, később a növekedés és virágzás ideje alatt, amikor a nappali és éjszakai hőmérsékletek is magasabbak, megkívánja a heti többszöri öntözést. A tő takarása, mulcsozása is nagyon jó hatással van a növény fejlődésére és virághozására.

Támaszték szükséges

Egy többléte hajtás is ered, és ha ezeket mind meghagyjuk, bokrosabb növényünk lesz több, apróbb virággal, ha pedig lecsipkedjük és csak az erősebb hajtás marad, akkor vágott virágnak alkalmasabb, nagyobb virág nyílik rajta. Később, a növekedés folyamán oldalhajtások jelennek meg a

száron, és ha vágott virág nevelése a cél, akkor ezeket is el kell távolítani. Hacsak nem törpedékiat nevelünk, amint a növény fél méternél magasabb, gondoskodni kell támaszték-ról és vigyázni, hogy a karó leszúrásakor a gumók ne sérüljenek. A gumókat is kézzel szedjük ki a tövek közül, mert ha kapával véletlenül megvágjuk a gumókat, akkor kipusztul a tő. Virágait késő ősziig, az első fagyokig fogja hozni, az elnyílt virágok levágása az újabb megjelenését fokozza. Ősszel, ha a növényt már megcsipte a hideg, a föld felett arasznyira vágjuk vissza a szárát, vilálával óvatosan ássuk ki és rázzuk le róla a maradék földet. A telet fagymentes, de hideg helyen, pincében töltsük a legjobban, s hogy ki ne száradjon teljesen, tegyük fűrészpor vagy nedves tőzeg közé.

F.A